

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

**УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

**МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
МОЛОДИХ УЧЕНИХ**

УМАНЬ 2006

Уманський державний аграрний університет
Тези наукової конференції / Редкол.: П.Г. Копитко (відп. ред.) та ін.
– Умань, 2005. – 260 с.

У збірнику тез висвітлено результати наукових досліджень, проведених працівниками Уманського державного аграрного університету та інших навчальних закладів Міністерства аграрної політики України та науково-дослідних установ УААН.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

П.Г. Копитко – доктор с.-г. наук (відповідальний редактор).
П.В. Костогриз – кандидат с.-г. наук (заступник відповідального редактора).
А.Ф. Башабак – доктор с.-г. наук, Г.М. Господаренко – доктор с.-г. наук,
В.О. Єщенко – доктор с.-г. наук, О.І. Здоровцова – доктор економ. наук,
І.М. Карасюк – доктор с.-г. наук, В.І. Диханський – доктор с.-г. наук, О.В. Мельник – доктор с.-г. наук, С.П. Потгорєцький – кандидат с.-г. наук, О.О. Заморський – кандидат с.-г. наук (відповідальний секретар).

Рекомендовано до друку вченою радою УДАУ, протокол № 3 від 16 лютого 2006 року.

Адреса редакції:

м. Умань, Черкаської обл., вул. Інститутська, 1.
Видавничий центр УДАУ, тел.: (04744) 3-22-35

© Уманський державний аграрний університет, 2006

ЗМІСТ

АГРОНОМІЯ

<i>В.П. Карпенко, І.І. Мостов'як</i>	ФОРМУВАННЯ ПЛОЩІ АСИМІЛЯЦІЙНОГО АПАРАТУ ЯРОГО ЯЧМЕНЮ ЗАЛЕЖНО ВІД ЗАСТОСУВАННЯ РІЗНИХ НОРМ ГЕРБІЦИДУ ЛІНТУРУ, ВІЄСЕНИХ ОКРЕМО Й СУМІСНО З БІОФУНГІЦИДОМ АГАТ-25 К.....	15
<i>Є.М. Огурцов, В.Г. Міхеев</i>	УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ СОЇ ПІЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ РЕГУЛЯТОРІВ РОСТУ В УМОВАХ СХІДНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ.....	16
<i>М. І. Попочатов</i>	ВПЛИВ ОСНОВНИХ ЕЛЕМЕНТІВ АГРОТЕХНІКИ НА ВРОЖАЙ І ЯКІСТЬ ЗЕРНА ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ.....	17
<i>О.В. Голодрига</i>	ФОРМУВАННЯ АСИМІЛЯЦІЙНОЇ ПОВЕРХНІ ТА СИНТЕЗ ХЛОРОФІЛУ У ЛИСТКАХ СОЇ ПІД ВПЛИВОМ ТАРГИ СУПЕР І ЕМІСТИМУ С.....	18
<i>С.О.Третьякова</i>	ФОРМУВАННЯ ВРОЖАЮ ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ ЗАЛЕЖНО ВІД НОРМ ВИСІВУ.....	20
<i>О.В. Герещук</i>	ВИРОЩУВАННЯ ЛЮЦЕРНИ НА КОРМ У ПІДПОКРИВНИХ І БЕЗПОКРИВНИХ ПОСТВАХ.....	21
<i>І.М.Яковенко, Ю.М.Гобеляк</i>	ПРОДУКТИВНІСТЬ ЛЬОНУ ОЛІЙНОГО ЗАЛЕЖНО ВІД СТРОКІВ СІВБИ.....	22
<i>О.В. Дяченко</i>	ВПЛИВ ЛОКАЛЬНОГО УДОБРЕННЯ КАРТОПЛІ НА ВМІСТ КРОХМАЛЮ У БУЛЬБАХ.....	24
<i>С.В. Палацов</i>	ВПЛИВ МАЛИХ ДОЗ РАДІАЦІЇ НА АДАПТИВНУ ЗДАТНІСТЬ СОРТІВ ЯРОГО ЯЧМЕНЮ.....	25
<i>С.П.Савченко, І.В.Ковальчук, В.В.Поліщук</i>	ВИПРОБУВАННЯ ПЕРЕДНІХ ЛІНІЙ КУКУРУДЗИ ЗА ОСНОВНИМИ ГОСПОДАРСЬКО-ЦІННИМИ ОЗНАКАМИ В УМОВАХ.....	26
<i>В.М. Худинець</i>	ГРАНУЛОМЕТРИЧНИЙ СКЛАД ТА ФІЗИКО-ХІМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ҐРУНТІВ НІПІ „СИНЕВІР”.....	26
<i>М.В. Калієвський</i>	ЗМІНА АГРОФІЗИЧНИХ ПОКАЗНИКІВ РОДЮЧОСТІ ЧОРНОЗЕМУ ОПІДЗОЛЕНОГО ЗАЛЕЖНО ВІД ЗАХОДІВ І ГЛИБИН ОСНОВНОГО ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ ПІД ЛЬОН ОЛІЙНИЙ ПІСЛЯ ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ.....	28
<i>П.В.Климович</i>	ВПЛИВ АЗОТНИХ ДОБРІВ НА ВРОЖАЙНІСТЬ СОРГО ЗЕРНОВОГО.....	29

<i>О.С.Козубенко</i>	ВПЛИВ ВАРІАНТІВ ОСНОВНОГО ОБРОБІТКУ В СІВОЗМІНІ НА ДЕЯКІ ПОКАЗНИКИ БУДОВИ ЧОРНОЗЕМУ ОПІДЗОЛЕНОГО.....	49
<i>Л.М.Савранський</i>	АДЕЛОПАТИЧНА ДІЯ ВОДНИХ ВИТЯЖОК З РЕПТОК ПШЕНИЦЬ ОЗИМОЇ НА ПРОРОСТАННЯ НАСІННЯ ТА ПОЧАТКОВИЙ РІСТ РОСЛИН ЯРОГО.....	51
<i>О.С.Пушка</i>	ВПЛИВ СИСТЕМИ АВТОМАТИЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГАЗОТУРБІННОГО НАДДІВУ НА ДИНАМІКУ ДИЗЕЛЯ.....	52
<i>О.В.Щенко</i>	ВИЖИВАННЯ РЕГЕНЕРАТИВ ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ В УМОВАХ КУЛЬТУРИ „ІН УПРО„ ЗАЛЕЖНО ВІД КОНЦЕНТРАЦІЇ МІКРОЕЛЕМЕНТІВ У ПОЖИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ТА ТРИВАЛОСТІ ДЕПОЗИТУВАННЯ.....	53
<i>М.В.Пелишай, О.В.Щенко</i>	ВИЖИВАННЯ РЕГЕНЕРАТИВ ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ ЗА РІЗНОЇ КОНЦЕНТРАЦІЇ АГАР-АГАРУ В ПОЖИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	55
<i>О.І.Зоболотний</i>	ВПЛИВ БАЗИСУ, ЗЕАСТИМУЛІНУ І РЕКСОЛІНУ НА РОСТОВІ ПРОЦЕСИ РОСЛИН КУКУРУДЗИ.....	57
<i>Р.М.Притулик</i>	ВПЛИВ ГЕРБІЦИДІВ І БІОСТИМУЛЯТОРА РОСТУ РАДОСТИМУ НА ВИСОТУ РОСЛИН ОЗИМОГО ТРИКАЛІ.....	58
<i>П.М.Полторецька</i>	ВПЛИВ СТРОКУ СІВБИ ТА ФОНУ ЖИВЛЕННЯ НА НАСІНІСВУ ПРОДУКТИВНІСТЬ РОСЛИН ГРЕЧКИ.....	59
<i>О.І.Узич, Ю.Ф.Терещенко</i>	ПРОДУКТИВНІСТЬ СОРТІВ ОЗИМОЇ ПШЕНИЦЬ ЗАЛЕЖНО ВІД ПОНЕРЕДНИКІВ І СТРОКІВ СІВБИ В ПРАВОБЕРЕЖНОМУ ЛІСОСТЕПУ.....	61
<i>О.В.Барабозя</i>	ВПЛИВ МІНЕРАЛЬНИХ ДОБРІВ НА ВРОЖАЙНІСТЬ ТА ЯКІСТЬ ЗЕРНА ЯРОЇ ТВЕРДОЇ ПШЕНИЦЬ.....	63
<i>М.І.Кутяк</i>	ВПЛИВ СТРОКІВ СІВБИ ТА ДОЗ МІНЕРАЛЬНИХ ДОБРІВ НА ВРОЖАЙНІСТЬ І ЯКІСТЬ ЗЕРНА ОЗИМОЇ ПШЕНИЦЬ.....	64
<i>Ю.М.Бират</i>	УРОЖАЙНІСТЬ ТА ЯКІСТЬ ЗЕРНА ПИВОВАРНИХ СОРТІВ ЯРОГО ЯЧМЕНЮ ЗАЛЕЖНО ВІД МІНЕРАЛЬНОГО ЖИВЛЕННЯ.....	65
<i>А.В.Базант</i>	ХАРАКТЕРИСТИКА ПОКАЗНИКІВ ЯКОСТІ ЗЕРНА СОРТІВ ОЗИМОЇ ПШЕНИЦЬ ЯК ВИХІДНОГО МАТЕРІАЛУ В СІЛІЕКЦІЇ.....	66

**ФОРМУВАННЯ ПЛОЩІ АСИМІЛЯЦІЙНОГО АПАРАТУ ЯРОГО
ЯЧМЕНЮ ЗАЛЕЖНО ВІД ЗАСТОСУВАННЯ РІЗНИХ НОРМ ГЕРБІЦИДУ
ЛІНТУРУ, ВНЕСЕНИХ ОКРЕМО Й СУМІСНО З БІОФУНГІЦИДОМ
АГАТ-25 К**

В.П.КАРПЕНКО, І.І.МОСТОВ'ЯК, кандидати с.-г. наук

Як відомо, продукційний процес рослин проходить в основному в листках. Тому, згідно теорії А.О.Пичипоровича (1972,1978), для одержання найвищої продуктивності рослин необхідно, щоб формувалася оптимальний за розмірами та тривалістю роботи асиміляційний апарат і забезпечувалась найкраща його робота за інтенсивністю та якістю в різні фази росту й розвитку рослин, при цьому хід фізіологічних процесів повинен підтримуватись оптимальним станом факторів зовнішнього середовища (світло, волога, елементи мінерального живлення та ін.) В значній мірі на формування асиміляційного апарату впливає забур'яненість посівів та ураженість сільськогосподарських культур хворобами. У зв'язку з цим важливого значення набуває боротьба з шкідливими організмами за допомогою хімічних і біологічних препаратів, послідання використання яких у бакових сумішах дає можливість поєднати токсикацію посівів хімічними речовинами, не зменшуючи їх дії проти бур'янів.

Виходячи з вищевисловленого, в завдання наших досліджень входило встановити, як послідання внесення біофунгіциду АГАТ – 25 К (20мг/га) сумісно з гербіцидом Лінтур 70WG у нормах 90, 100,120 і 140 г/га може вплинути на формування площі асиміляційного апарату ярого ячменю, від оптимальної роботи якого залежить формування продуктивності посівів.

Дослідження виконували в лабораторних і польових умовах Уманського ДАУ. Досліди закладали шляхом обприскування посівів ярого ячменю у фазі повного кущіння робочими сумішами гербіциду лінтуру й АГАТу – 25 К з витратою розчину 300 л/га. Зрізки листків ярого ячменю для визначення площі відбирали у фазу виходу рослин у трубку, виколювання і молочної стиглості. Площу листя досліджували методом висічок (З.М.Грицаєнко та ін., 2003).

У результаті проведених досліджень встановлено, що залежно від фази розвитку ярого ячменю, різних норм лінтуру, внесених окремо й сумісно з АГАТом-25К на варіантах досліду формувалась різна площа асиміляційного апарату. Так, у фазу виходу в трубку на варіантах досліду із застосуванням лінтуру в нормах 90,100,120 і 140 г/га площа листя однієї рослини в порівнянні до контролю збільшувалась на 12,1; 35,6; 34,0 і 18,2%. Однак найбільша площа листкового апарату ярого ячменю у фазу виходу рослин у трубку формувалась на варіантах досліду з внесенням лінтуру в нормах 90,100,120 і 140 г/га сумісно з АГАТом-25К, що перевищувало контрольні показники на 13,9; 37,6; 33,7; і 18,4%. Очевидно, це можна пояснити позитивним впливом АГАТУ-25К на знищення збудників захворювань, які локалізуються на листових поверхнях та стимулюючу дію препарату на проходження фізіолого-біохімічних процесів у рослинах, оскільки до складу АГАТУ-25К входить набір стартових норм 14 мікроелементів, трьох макроелементів (N, P, K) та флавоноїдні речовини. Про підвищення стійкості рослин до збудників грибових, вірусних та мікоплазмних хвороб вказують в своїх працях й інші вчені (О.П.Шевченко, 1996).

У фазу виколювання площа листків однієї рослини ярого ячменю у порівнянні до фази виходу в трубку значно зростає, але найбільшою вона була на

варіантах з внесенням літтуру в нормах 100 і 120 г/га сумісно з АГАТОМ-25К, що перевищувало контроль без внесення препаратів на 28,3 і 21,2% відповідно.

У фазу молочної стиглості зерна, коли відбувається поступове відмирання листових пластинок, на варіантах дослідів із сумісним застосуванням літтуру в нормах 100 і 120 г/га й АГАТУ-25 К спостерігалась краща їх збереженість, що в загальному позитивно вплинуло на формування більшої площі листового апарату однієї рослини, яка необхідна для інтенсивного наливу зерна.

Таким чином, з вищевикладеного експериментального матеріалу можна зробити висновки, що найбільш оптимальний за розмірами асиміляційний апарат ярого ячменю формується при застосуванні в посівах гербіциду літтуру в нормах 100 й 120 г/га сумісно з АГАТОМ-25К, при цьому спостерігається краща збереженість листків, знижується відсоток ураження їх хворобами, що позитивно впливає на формування продуктивності посівів.

УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОЩУВАННЯ СОЇ ШЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ РЕГУЛЯТОРІВ РОСТУ В УМОВАХ СХІДНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

С. МОГУРЦОВ, канд. с.-г. наук, В.Г. МІХЄЄВ*, аспірант.

Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

Соя, яка містить у середньому 33-52 % білка, 14-25 % напіввисихаючої олії, має велике значення при вирішенні зростаючої потреби в рослинних білках і олії для харчування населення, кормовиробництва, фармакологічної промисловості та інших галузей вітчизняної промисловості. Сучасні сорти, які внесені в реєстр, мають високий потенціал урожайності на рівні 30,0-35,0 ц/га, і з вмістом не менше 40-42 % білка і біля 18-22 % олії в насінні. Однак в умовах виробництва урожайність сої не перевищує рівня 18,0-20,0 ц/га.

Одним з резервів підвищення врожайності і поліпшення якості насіння сої до рівня потенційно можливого є використання біологічно активних речовин. Саме для вивчення цього питання на дослідному полі ХНАУ ім. В.В. Докучаєва був закладений дослід з вивчення впливу сучасних регуляторів росту на врожайність і якість насіння сої при обробці насіння перед сівбою. Дослід закладали по попереднику ярий ячмінь, висівали сорти сої Романтика, Горизонт, Амеліст, використовувались біопрепарати ризоторфін, гумісол та їх суміш.

У результаті досліджень 2003-2004рр. встановлено, що обробка насіння біопрепаратами підвищує рівень урожайності, яка становила: для сорту Амеліст (у середньому за повтореннями за два роки) при обробці ризоторфіном 18,7 ц/га, гумісолом 17,7 ц/га, гумісолом + ризоторфіном 19,3 ц/га прибавка до контролю становила 2,4, 1,4 і 3,0 ц/га відповідно; для сорту Горизонт при обробці ризоторфіном 18,6 ц/га, гумісолом 18,3 ц/га, гумісолом + ризоторфіном 19,7 ц/га прибавка до контролю становила 1,4, 1,1 і 2,5 ц/га відповідно; для сорту Романтика при обробці ризоторфіном 18,2 ц/га, гумісолом 17,8 ц/га, гумісолом + ризоторфіном 19,1 ц/га прибавка до контролю становила 1,7, 1,3 і 2,6 ц/га відповідно. Якщо проаналізувати рівень урожайності при обробці різними біопрепаратами по сортах можна побачити, що в середньому за два роки найбільша врожайність при обробці ризоторфіном була у сорту Амеліст – 18,7 ц/га, що на 0,1 ц/га більше, ніж сорт Горизонт, та на 0,5 ц/га, ніж сорт Романтика, при обробці гумісолом найбільша врожайність була у сорту Горизонт 18,3 ц/га, що на 0,6 ц/га

* Науковий керівник – професор Огуриш Євген Миколайович

Отже, застосування базису як окремо, так і сумісно з застимулятором рексоліном позитивно впливає на ростові процеси кукурудзи. Найбільш активні рослини кукурудзи ростуть при дії базису в дозі 25 г/га без рістрегулюючої речовини та за дії 20 г/га гербіциду сумісно з ними.

ВПЛИВ ГЕРБІЦИДІВ І БІОСТИМУЛЯТОРА РОСТУ РАДОСТИМУ І ВИСОТУ РОСЛИН ОЗИМОГО ТРИТИКАЛЕ

Р.М.ПРИТУЛЯК*, аспірант

Підвищення виробництва зерна в Україні є проблемою глобального значення. Один з реальних підходів до її вирішення полягає в створенні нових сортів зернових культур з високою врожайністю і підвищеними адаптивними властивостями. До таких нових культур відноситься виведений і вирощуваний сільськогосподарське виробництво міжвидовий амфідидлоїдний гібрид пшениці жита – тритикале.

В багатьох країнах світу за останні роки озиме тритикале стало однією з найбільш перспективних, врожайних зернових культур, що призвело до розширення посівних площ, підвищення валових зборів зерна.

Однак тритикале, як і інші зернові культури, негативно реагує на засмічення посівів бур'янами, значно зменшуючи урожай і його якість.

В дослідках із застосуванням гербіцидів до обов'язкових елементів дослідження повинні входити спостереження за ростом і розвитком вирощуваної культури, тому що гербіциди за своєю природою можуть діяти на рослини як інгібітори біостимулятори росту.

Застосування біостимуляторів росту дозволяє повніше реалізувати потенціал можливості рослин, закладених природою та селекцією, регулювати строк дозрівання, підвищувати врожай та покращувати ріст і розвиток сільськогосподарських культур.

В той же час науково-обґрунтовані технології вирощування тритикали застосуванням хімічних препаратів відсутні.

Дослідження по вивченню дії гербіцидів і біостимулятора росту радості проводились на дослідному полі Уманського ДАУ. Ділянки розміщували методом рандомізованих повторень у 3-х кратній повторності. Норми висіву озимого тритикале сорту Гарне – 4 млн. насінин на гектар. Попередник – пшениця. Гербіциди і біостимулятор росту вносили у фазу повного кущіння озимого тритикале з витратою робочого розчину 300 л/га. Обліки висоти рослин проводили вимірюванням ста типових рослин на варіанті.

У результаті проведених досліджень нами встановлено, що застосування гербіцидів пріми та пуми супер як окремо, так і в сумішах з регулятором росту сприяло покращенню росту і розвитку рослин тритикале.

При застосуванні гербіцидів без рістрегулюючого препарату висота рослин у фазу трубкування на контролі, без внесення гербіцидів і регулятора росту становила 69,75 см. На варіантах де застосовували пріму (0,4 л/га) ріст рослин перевищував контрольний варіант на 4,0 %, збільшення дози гербіциду до 0,6 та 1,0 л/га перевищення контролю на даних варіантах становило 4,8 та 7,4 % відповідно. Внесення на посіви тритикале пуми супер у нормі 0,8; 1,0 та 1,2 л/га збільшувало висоту рослин у порівнянні з контролем, на 3,1; 3,3 та 5,7 відповідно до норм препарату.

* Науковий керівник – професор Гринченко Зінаїда Мартинівна

Найменше сприяло підвищенню росту рослин внесення пріми (1,2 л/га) та супер (1,6 л/га) де, в порівнянні з контролем, висота рослин збільшилась на 0,8 % відповідно до гербіцидів.

В наступній фазі росту найвищі рослини були на варіантах, де застосовували (0,8 л/га) та пуму супер (1,2 л/га), у фазу колосіння висота на даних варіантах перевищувала контроль відповідно на 5,5 та 4,3 %; у фазу молочної стиглості зерна – на 5,1 та 4,2 %.

Застосування радостиму по сходах тритикале сприяло більш активному росту рослин. При внесенні радостиму (15 мл/га) висота рослин озимого тритикале в порівнянні з контролем на 7,5 % в фазу трубкування; на 5,2 % в фазу колосіння та на 10,1% в фазу молочної стиглості зерна. Але найвищий ріст рослин спостерігався на варіантах дослідів із сумісним застосуванням гербіцидів з регулятором росту. Так, при нормі пріми (0,8 л/га) та пуми супер (1,2 л/га), в сумі з радостимом, ріст рослин перевищував контроль на 13,8 та 13,5% в фазу трубкування рослин в трубку і 17,5 та 15,1% у фазу колосіння; та 21,6 і 19,3% у фазу молочної стиглості зерна відповідно до гербіцидів.

Таким чином, внесення пріми та пуми супер, особливо сумісно з радостимом сприяло покращенню біологічних процесів росту рослин озимого тритикале, що призводить до підвищення продуктивності та покращення росту і розвитку даної культури.

ВПЛИВ СТРОКУ СІВБИ ТА ФОНУ ЖИВЛЕННЯ НА НАСІННІСВУ ПРОДУКТИВНІСТЬ РОСЛИН ГРЕЧКИ

Н.М. ПОЛТОРЕЦЬКА*, аспірант

Сібок гречки в оптимальні агротехнічні строки – одна з вирішальних умов одержання високого врожаю. Важко назвати наукову установу у зоні вирощування гречки, де б не проводились дослідження з вивчення строків сівби культури. Це і тому, що невдалий вибір строку сівби приведе до ушкодження або навіть загибелі рослин від весняних заморозків; викликає засихання квіток від літньої спеки, або може призвести до загибелі посіву від осінніх заморозків. Тому дослідники намагаються знайти такий строк, коли б виключалась дія понижених температур.

Експериментальні дослідження з вивчення впливу строку сівби та фону живлення проводили на дослідному полі Уманського державного аграрного університету в 2003-2005 рр. Грунт дослідного поля представлений чорноземом підзолистим і має понижений вміст гумусу (3,2-3,5% у верхньому горизонті) і зазнає різке зменшення його вмісту з глибиною. Грунт характеризується середнім, нізким низьким, вмістом рухомих форм фосфору і калію та недостатнім – вмістом іонізованого азоту.

Погодні умови в роки проведення досліджень були сприятливими для росту і розвитку гречки, хоча окремі періоди по роках відрізнялися за кількістю опадів і температурним режимом від середньобаторічних даних, що дає змогу краще вивчати вплив досліджуваних факторів на ріст, розвиток і формування врожаю гречки за різних погодних умов.

Матеріальні рослини гречки сорту Любава висівали у вісім календарних строків з 25 квітня по 5 липня через кожні десять днів на фоні без добрив і $N_{40}P_{40}K_{40}$.

Вивчається модифікаційні зміни, що відбувалися під впливом екологічних

